

TOPLUMCU KURTULUŞ PARTİSİ TÜZÜĞÜ

Partinin Adı

Madde 1: Partinin adı, Toplumcu Kurtuluş Partisidir. Kısaltılmış adı, 1920 TKP'dir. Merkezi Ankara'dadır. Partinin marşı, "TKP Marşı"dır. Partinin imleği, "yerkürenin üst köşesinde yıldız"dır.

Partinin Tanımı

Madde 2: Toplumcu Kurtuluş Partisi, işçi sınıfının, şehir ve köy emekçilerinin, işsizlerin, yoksulların, kimsesizlerin, kadınların, gençlerin, aydınların, bağımsız vatan ile eşit ve özgür yeni bir dünya kurmak isteyen insanların partisidir.

Amaç ve yöntem

Madde 3: Toplumcu Kurtuluş Partisinin yakın amacı, ulusal kurtuluş savaşı ile cumhuriyetin günümüze erişen kazanımlarına sahip çıkmak ve korumak, yitirilen kazanımlarını yeniden inşa etmek, emperyalizme, işbirlikçi kapitalizme ve büyük toprak beyliğine karşı işçi sınıfı önderliğinde bütün ulusal sınıfların iktidarını gerçekleştirerek ulusal demokratik devrimi zafere ulaştırmaktır.

Toplumcu Kurtuluş Partisi, bu hedef doğrultusunda sosyalistlerin birliğini, sosyalistlerle Kemalistlerin birliğini ve bu temel üzerinde bütün ulusal demokratik güçlerin birliğini sağlar.

Toplumcu Kurtuluş Partisinin uzun dönemli amacı, dünya kapitalist sınıfının ayrılmaz bir parçası olan ve toplumumuzun küçük bir azınlığını oluşturan Türkiye kapitalist sınıfının iktidarına halkın demokratik iradesiyle son vermek; toplumun çok büyük çoğunluğunu oluşturan işçilerin, emekçilerin, bütün halkın öz iktidarı yoluyla kapitalist sömürüyü ortadan kaldırmak; toplumsal eşitlik, üretim araçlarının ortak mülkiyeti ve halkın kendi kendini yönetmesi ilkelerine dayalı sosyalist toplumu kurmaktır.

Toplumcu Kurtuluş Partisine yol gösteren düşünce, dünya işçi sınıfının ortak öğretisi olan bilimsel sosyalist teoridir. Mustafa Suphi, Ethem Nejat ve ardıllarının mücadele geleneğini sürdüren Toplumcu Kurtuluş Partisinin hareket noktası, Türkiye'nin gerçekleridir.

Toplumcu Kurtuluş Partisi, iki yüzyılı aşkın bir zamandır yaşanan demokratik devrimler ile dünyanın dört bir yanında gerçekleştirilen sosyalist devrimlerin deneyimlerinden çıkarılan dersleri özümser.

Toplumcu Kurtuluş Partisi, Mustafa Kemal Atatürk önderliğinde başarılan ulusal kurtuluş savaşı ile cumhuriyet devriminin mirasına özel önem verir.

Toplumcu Kurtuluş Partisi, üyelerini ideolojik ve örgütsel bağımsızlık ruhuyla eğitir. Kendi yolunu kendi çizer. Teorisini, programını ve siyasetlerini kendisi oluşturur. Başka bir ülke ve başka bir parti tarafından yönetilmeyi reddeder. Dünyanın diğer ülkelerinin emekçi partileriyle ve demokratik, barışsever örgütleriyle ilişkilerinde bağımsızlık, eşitlik, karşılıklı saygı, iç işlerine karışmama ilkelerini titizlikle uygular.

Partinin İşleyiş İlkeleri

Madde 4: Partinin örgütsel ilkesi demokratik merkezîyetçiliktir. Partinin iç yaşamı, tek tek her üyenin eşitliğini ve özgürlüğünü garanti altına alan demokrasi ilkesi ile bütün üyelerin kolektif iradesini yaşama geçirmeyi sağlayan merkezîyetçilik ilkesinin diyalektik birliğidir.

Demokratik merkezîyetçilik, her üyenin parti işlerine tam ve eşit haklı katılımını güvence altına aldığı gibi, kolektif yönetim ile kişisel sorumluluğu da birleştirir.

Demokratik merkezîyetçilik; eşitlik, özgürlük, her göreve seçilebilme, tartışma ve eleştirme hakkı; bu temelde oluşan ortak iradenin ortak disiplinle eyleme dönüştürülmesi, kişinin örgüte, azınlığın çoğunluğa, alt örgütlerin üst örgütlere uyması; bütün yöneticilerin hesap verme zorunluluğu ve gerektiğinde görevden alınabilmesi demektir.

Demokratik merkezîyetçilik, her üyenin özne olmasını sağlar ve demokratik temelde oluşan parti kolektif iradesinin uygulanmasını kesinleştirir.

Madde 5: Parti, halkın çalışma ve yaşama birimlerini esas alarak örgütlenir. Halkın bulunduğu her yerde olmak, parti için vazgeçilmez ilkedir.

Madde 6: Parti kadınlara lehte ayrımcılık uygular, kadınların yönetici görevlere gelmesini özel olarak teşvik eder.

Partide, tek sayılı organlar dışındaki organ seçimlerinde kadın üyelere yüzde 50 kota ayrılır. Yeterli sayıda aday çıkmaması hâlinde, eksik kalan sayıda kurul üyeliğine adaylık bakımından bu hüküm uygulanmaz.

Tek sayılı organ seçimlerindeki sayısal eşitsizliği dengelemek için dönüşümlü görevlendirme yapılır. Aday çıkmaması hâlinde, bu hüküm uygulanmaz.

Madde 7: Üyelik ve Üyelik Görevleri

Partinin tüzük ve programını, ödentisini düzenli ödemeyi, parti örgütlerinden birinde görev almayı kabul eden herkes partiye üye olabilir.

Üyelerin görevleri şunlardır:

- a) Partinin programını, amaçlarını, politikalarını, yayınlarını çevresindeki insanlara ulaştırmak, onların partiye katılmaları için çaba göstermek.
- b) Parti kurullarının toplantılarına düzenli katılmak, düşüncelerini, eleştirilerini, önerilerini ortaya koymak, kararların uygulanmasında üzerine düşen görevleri yerine getirmek.
- c) Partinin amaç ve değerlerine uygun siyasal, sosyal, ekonomik ve düşünsel etkinliklere katılmak, toplumsal örgütlenme çalışmalarında yer almak.

Madde 8: Üyelik Yöntemi

Partiye üyelik başvurusu kişinin çalıştığı veya oturduğu ilçenin parti örgütüne yapılır. Üyelik başvurusu, başvuranın kimlik belgesine göre 3 nüsha olarak doldurulan üyelik fişini imzalaması ile yapılır.

Başvurana bir alındı belgesi verilir. Başvuranın bulunduğu yerde ilçe örgütü kurulmamışsa, üyelik başvurusu il örgütüne; il örgütü de kurulmamışsa Genel Merkeze yapılır.

Partiye üyelik başvuruları parti panosunda ilan edilir. Üyelik başvuruları, 30 gün içinde olumlu ya da olumsuz karara bağlanır. Bu süre içinde karar alınmadığı takdirde başvuru kabul edilmiş sayılır.

Üyeliğe ilişkin red kararları, yönetim kurulu üyelerinin yarısından bir fazlasının oyuyla alınır ve başvuran kişiye bildirilir.

Üyelik başvurusu ilçe yönetim kurulunca reddedilenler, 10 gün içerisinde il yönetim kuruluna, il başkanlığı kurulmamış yerlerde Merkez Yürütme Kuruluna itiraz edebilirler. İtiraz üzerine verilen karara karşı, 10 gün içinde il yönetim kurulu kararları için Merkez Yürütme Kuruluna; Merkez Yürütme Kurulu kararı için de Parti Meclisine başvurulabilir.

Bu kurulun kararı kesindir.

Üyeliğe kabul edilen kişinin, üye kayıt fişinin bir nüshası il örgütüne, diğer nüshası da Genel Merkeze gönderilir.

Üyelik,

- 1) İstifa veya disiplin kurulu kararı ile çıkarılma;
- 2) Parti örgütüne bildirdiği adresinde bulunamayan ve bu nedenle bir yıl süreyle ilişki kurulamayan üyelere ilişkin ilgili ilçe örgütü yönetim kurulunun düşürme kararıyla sona erer.

Madde 9: Fahrî Üyelik

Parti, isteyen partisiz kişilerin de parti çalışmalarına katkıda bulunabilmesini sağlar. Parti örgütleri bu amaçla, isteyen partisiz kişiler arasından fahrî üyeler kaydedebilir.

Madde 10: Parti Organları

A- Merkez Karar ve Yürütme Organları

a- Genel Kongre

b- Genel Başkan

c- Parti Meclisi

d- Merkez Yürütme Kurulu

e- Merkez Disiplin Kurulu

B- Merkez Danışma Organları

a- Parti Danışma Meclisi

b- MYK ile İl-İlçe Başkanları Toplantısı

c- Danışma Kurul ve Komisyonları

C- Yurtdışı Örgütü

D- Yerel Karar ve Yürütme Organları

a- İl kongresi, il başkanı, yönetim kurulu, disiplin kurulu

b- İlçe kongresi, ilçe başkanı, yönetim kurulu, belde örgütü

c- Çalışma ve yaşama alanı; mahalle ve köy birimleri

E- Parti Grupları

a- TBMM Parti Grubu

b- İl genel meclisi parti grubu

c- Belediye meclisi parti grubu

F- Tüzük ve yönetmeliklere göre kurulmuş diğer parti komisyonları, danışma ve çalışma gruplarından oluşur.

Madde 11: Genel Kongre

Genel Kongre, partinin en yüksek karar organıdır. Seçilmiş ve doğal delegelerden oluşur.

a) Seçilmiş Delegeler:

İki Genel Kongre arasında yapılmış son il kongrelerince seçilir. Seçilecek delege sayısı o ilde seçilecek milletvekili sayısının en fazla iki katı kadardır. İl sınırları içerisindeki toplam parti üyelerinin sayısı 600'den fazla değilse il kongresi, tüm il örgütü üyelerinin katılımı ile toplanarak Genel Kongre delegelerini seçebilir.

İlçe örgütü bulunup, henüz il merkezi açılmamış illerde, ilçeler il delegelerini oluşturur. Genel Kongre delegeleri bu il delegeleri tarafından seçilir.

b) Doğal Delegeler:

Genel Başkan, Parti Meclisi, Merkez Disiplin Kurulu üyeleri, partili bakan ve milletvekilleri ve parti üyeliği devam eden kurucular doğal delegelerdir.

Kurucu doğal üyelerin sayısı seçilmiş delege sayısının yüzde 15'inden fazla ise her Genel Kongrede bir sonraki Genel Kongre için, divan tarafından yapılacak ad çekme ile kurucu doğal delegeler saptanır. Genel Kongrenin doğal delegeleri ayrıca il kongrelerinde delege seçilemezler. Doğal delegelik, organdaki görev süresiyle sınırlıdır.

c) Toplanması:

Genel Kongre üç yılda bir toplanır. Toplantının yer, gün ve gündemi Parti Meclisi tarafından kararlaştırılıp en az bir ay önce örgüte bildirilir; Parti Meclisinin çalışma raporu ile Genel Başkan tarafından hazırlanmış karar tasarıları delegelere Genel Kongreden bir ay önce gönderilir.

Kurulacak komisyonlar belirtilerek, komisyonlarda görev almak isteyenlerin adlarının bildirilmesi istenir.

Genel Kongrenin toplantı yeter sayısı, Genel Kongre delegelerinin salt çoğunluğudur. İlk toplantıda çoğunluk sağlanamazsa, Genel Kongre yeter sayı aranmaksızın, çağrılan gündemle, belirtilen yerde, ertesi gün toplanır. Genel Kongre için gazete ilanı verilmez.

d) Olağanüstü Toplanma:

Genel Başkan veya Parti Meclisinin gerekli görmesi ya da Genel Kongre delegelerinin en az 1/5'inin imzası ile toplantıya çağrılabilir.

Olağanüstü Genel Kongre çağrılı olduğu gündemi ile bağlıdır. Olağanüstü Genel Kongre, istemin, usulüne uygun biçimde ilgili yönetim birimine ulaştırılmasından başlayarak, en geç 45 gün içerisinde yapılır.

Kongrenin yeri, gündemi ve varsa diğer kongre belgeleri en az 15 gün önceden delegelere gönderilir.

e) Görüşmeler

Genel Kongrede gündem konuları sıra ile ele alınır. Söz isteyenlere sıra ile söz verilir. Konu ile ilgili söz süreleri görüşmeye başlamadan önce saptanır. Çalışma raporu üzerinde beş, öteki konularda üç delege konuşmadan yeterlilik önergesi oylanamaz. Karar yeter sayısı, hazır bulunan delegelerin salt çoğunluğudur. Gündeme kongre delegelerinin 1/10'unun yazılı istemi ile gündem maddesi eklenebilir.

Parti programı ve tüzüğünde değişiklik ile parti politikaları konusundaki önerge ve karar tasarıları delegelerin 1/20'sinin imzası ile verilir. Bu önergeler üzerinde doğrudan görüşme açılır. 1/50 oranında delege tarafından verilen önergeler doğrudan görüşmeye açılmaz. Üzerinde tartışma yapılarak, görüşmeye açılmasına oylama ile karar verilir. Usule ilişkin önergeler 1/50 imza ile verilebilir. Bu konuda lehte, hakkında ve aleyhte birer söz verilir ve oylanır. Ancak bu hüküm usule ilişkin sözlü ve oya sunulmayacak taleplerin divan tarafından değerlendirilmesini engellemez.

Madde 12: Genel Kongrenin Görev ve Yetkileri

Genel Kongrenin görev ve yetkileri şunlardır:

- a. Gündemindeki maddeleri görüşüp karara bağlamak.
- b. Parti Meclisinin yurt ve dünya olaylarını, parti çalışmalarını değerlendiren raporunu tartışmak, gelecek dönem için önerileri karara bağlamak.

- c. Hesapları incelemek, Parti Meclisinin aklanması, kesin hesap, bilanço ve bütçe tasarısının onaylanması konusunda karar vermek.
- d. Tüzük ve program doğrultusunda, yurt ve dünya olaylarını, parti sorunlarını incelemek, değerlendirmek, gerekirse kararlar almak.
- e. Genel Başkan, Parti Meclisi, Merkez Disiplin Kurulu asıl ve yedek üyelerini seçmek.
- f. Partinin amacı doğrultusunda gerektiğinde tüzük ve programında değişiklik yapmak.
- g. Partinin kapanmasına ya da bir başka parti ile birleşmesine, böyle durumlarda malların tasfiye ve intikal biçimlerine karar vermek.
- h. Parti Meclisine taşınır ve taşınmaz mal alım ve satımı için yetki vermek.
- i. Parti Meclisine uluslararası örgütlere katılma yetkisi vermek.
- j. Yasaların verdiği diğer yetkileri kullanmak.

Partinin tüzük ve programında değişiklik yapılmasına ya da parti politikasını ilgilendiren konularda karar alınmasına ilişkin önerileri karara bağlamak için, bunların Genel Başkan, Parti Meclisi veya Genel Kongre üyelerinin 1/20'sinin yazılı istemi üzerine önerilmesi gerekir.

Genel Kongreyi Genel Başkan veya Genel Başkanın görevlendireceği Başkan Yardımcılardan biri, bu organların boşalması durumunda Parti Meclisinden bir üye açar. Genel Kongre Divanı bir başkan, iki başkan yardımcısı ve gereği kadar yazmandan oluşur. Genel Kongre Divanı açık oy ile seçilir.

Genel Kongre Divanı, kongre çalışmalarının genel hukuk kuralları, Siyasi Partiler Kanunu, Parti Tüzüğü ve parti içi demokrasi ilkelerine uygun yürütülmesi ile yükümlüdür. Divan, Genel Kongre çalışmalarının yürütülmesinde yasa, tüzük ve yönetmelik hükümlerine aykırı olmamak koşuluyla takdir yetkisini kullanabilir, çalışmalara ara verebilir, toplantı mekânının düzeni ile ilgili karar alabilir. Genel Kongre, Disiplin Kurullarınca verilen cezaları affetme yetkisine sahiptir.

Madde 13: Parti Meclisi

A) Seçimi ve Oluşumu:

Parti Meclisi, Genel Başkan dışında 16 üye ve 4 yedek üyeden oluşur. Yedekler ayrıca seçilmezler.

Yedeklerde sıralama aldıkları oy sayısına göre yapılırlar.

Parti Meclisi, çalışmalarına katkıda bulunmak amacıyla sayıları 20'yi geçmemek üzere, fahri danışman tespit edebilir.

Olağan olarak üç ayda bir toplanan Parti Meclisini Genel Başkan yönetir. Gündem, üç gün önce, eğer görüşülecek yazılar varsa, yazılarla birlikte, üyelere ulaştırılır.

Parti Meclisi ilk toplantısını Genel Kongrenin bitiminden sonra en geç 15 gün içinde yapar.

Parti Meclisinde boşalma olursa, Parti Meclisi yedek üyelerini göreve çağırır. Olağan toplantılara üç kez geçerli nedeni olmaksızın katılmayanların Parti Meclisi üyeliği kendiliğinden sona erer. Parti Meclisi bunu karar altına alır.

B) Görev ve Yetkileri

Genel Kongreden sonra en yetkili organdır.

a) İki Genel Kongre arasında partiyi yönetir.

b) MYK'yı seçer.

c) Parti işlerini düzenleyen yönetmelikler yapar.

d) Genel Kongreyi toplantıya çağırır, gündemi hazırlar.

e) Genel Kongreye yurt ve dünya olayları ve parti çalışmaları hakkında rapor, kesin hesap, bilanço ve bütçe tasarısı sunar.

- f) Genel Kongrenin toplanmadığı durumlarda, parti hukuki varlığına son verilmesi, tüzük ve programın değiştirilmesi dışında, bütün konularda karar alabilir.
- g) Olağanüstü toplantılarını, Genel Başkanın, MYK'nın ya da kurul üyelerinden 1/5'nin yazılı istemi ile yapar.
- h) Kurulun gündemi MYK tarafından hazırlanır. En az 1/5 kurul üyesinin istemi ile gündeme yeni maddeler tartışmasız eklenir.
- i) Seçimlere katılıp katılmama ve parti adaylarının belirlenmesi konusunda SPK'nın 37. Maddesindeki gerekleri yerine getirir.
- j) Partide ihtiyaç duyulan konularda partili ve partisiz kişilerin katıldığı danışma kurullarını oluşturur.
- k) Partide ihtiyaç duyulan konularda danışma ve çalışma kurulları ile uzmanlık komisyonları oluşturur.
- l) Hükûmet kurmaya, tüm üyelerin görüşünü alarak hükûmete katılmaya, hükûmetten çekilmeye karar verir. Bu kararların alınmasında partinin TBMM'de bulunan üyeleri de toplantıya katılır.
- m) Taşınır ve taşınmaz mal alım ve satımına karar verir.
- n) Uluslararası örgütlere üye olma ve ayrılma kararını verir.
- Parti Meclisi kararları üye tam sayısının salt çoğunluğu ile alınır. Alınan kararların daha geniş bir mutabakat amacı ile gözden geçirilmesi için üye tam sayısının yüzde 30'nun başvurusu yeterlidir.

Madde 14: Genel Başkan

A) Seçimi

Genel Kongrede gizli oy ve delege tam sayısının salt çoğunluğu ile seçilir. İlk iki oylamada sonuç alınmazsa, ilk iki oylamada en çok oyu alan iki adayın kaldığı üçüncü oylama yapılır. Bu oylamada en çok oyu alan aday seçilir. Genel Başkanlığın boşalması durumunda, Merkez Yürütme Kurulunun belirlediği bir Genel Başkan Yardımcısı Genel Başkanlığa vekâlet eder. 45 gün içerisinde seçim için Genel Kongreyi olağanüstü toplantıya çağırır.

B) Görev ve Yetkileri

Partiyi temsil eder. Partinin birinci sözcüsüdür.

Parti adına dava açma ve davada husumet yetkisine sahiptir.

Tüzük, program, Genel Kongre, PM kararları, öneri kararları ışığında parti çalışmalarını yürütür.

Yetkili kurullarca verilen kararların uygulanmasını sağlar. PM, MYK ve Meclis Grubu toplantılarına başkanlık eder.

Gerektiğinde gündemi kendisi belirleyerek adı geçen kurulları toplantıya çağırır.

TBMM Parti Grup Başkanı ve yöneticilerini, PM ve MYK ile birlikte ya da ayrı olarak toplantıya çağırır.

Genel Başkan İstanbul İrtibat Bürosu:

Genel Başkanın çalışmalarının koordinasyonu için İstanbul'da İrtibat Bürosu açılır.

Madde 15: Merkez Yürütme Kurulu

A) Seçimi:

MYK, PM üyeleri arasından seçilir. MYK, Genel Başkan dışında 8 kişiden oluşur. MYK'yı Genel Başkan yönetir. PM, MYK çalışmalarına yardımcı olmak üzere en fazla 8 fahrî danışman görevlendirebilir.

B) Görev ve Yetkileri

MYK kendi içinde görev bölümü yapar. Genel Başkan Yardımcılarını ve Genel Saymanı seçer.

Genel Başkan Yardımcıları görevlendirildikleri alanda parti çalışmalarını yürütür.

Genel Sayman, Partinin mali işlerini yürütür.

C) Toplanması

- a) MYK, iki PM toplantısı arası PM adına tüm politik çalışmalarını düzenler ve yürütür. PM tarafından seçilmesinden en geç 15 gün sonra toplanır.
- b) Olağan olarak ayda bir toplanır.
- c) Olağanüstü toplantılar, Genel Başkanın ya da en az üç MYK üyesinin istemi ile yapılır.
- d) Gündemi, Genel Başkan veya Genel Başkan Yardımcıları tarafından hazırlanır. En az üç kurul üyesinin istemi ile gündeme yeni maddeler görüşmesiz olarak eklenir.
- e) Genel Merkezde görevlendirilecek kadrolu elemanların sayısı ve görevlerini saptar ve atamalarını yapar.
- f) MYK, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile karar alır. Alınan kararların daha geniş bir mutabakat amacı ile gözden geçirilmesi için üye tam sayısının yüzde 30'unun başvurusu yeterlidir.
- g) Yurtdışındaki yurttaşlarımızla ilgili üyelik işlerini düzenler.
- h) Danışma meclis, kurul ve komisyonlarını oluşturur.

Madde 16: Seçimlere İlişkin Ortak Hükümler

- a) Partinin merkez, il ve ilçe organları seçimi ile, il kongresi ve Genel Kongre delegelerinin seçimleri, SPK doğrultusunda gizli oy, açık ve aralıksız sayım ilkelerine göre yapılır.
- b) Seçimler, SPK'nın 21. Maddesi gereğince örgüt binasına asılan ve üyelere duyurulan kesinleşmiş delege listeleri esas alınarak yapılır. Bu listelerde adı olmayanlar oy kullanamazlar.
- c) Genel Kongrede adaylar, seçimlere geçmeden önce saptanır. Adaylık önerileri yazılı ve sözlü olarak Genel Kongre Divanına yapılır. Seçim başladıktan sonra adaylık önerilemez. Aday olmayanlar seçilemezler.
- d) Aday olanların seçimine ilişkin itirazlar, Genel Kongre Divanı tarafından incelenerek sonuçlandırılır. İtiraz karara bağlanmadan seçimlere geçilemez. Kongre Divan Başkanı seçime geçmeden önce, seçimde uygulanacak kuralları açıklar.
- e) Genel Kongrede yapılacak seçimler için hazırlanacak oy pusulalarında, her organın adayları ayrı bölümlerde gösterilir. Seçimlerde aday sayısının, seçilmesi zorunlu olan asıl ve yedek üye sayısından az olmaması gözetilir.
- f) Seçme ve seçilme hakkının kullanılması, üye başvurusunun üzerinden en az iki ay geçmesi, giriş ödentisi ve üye aidatlarının ödenmiş olması koşullarına bağlıdır.
- g) Her örgütün kongresinde bir üst örgüt tarafından idari ve mali işlerin denetimi; tüzüğe, yasaya ve yönetmeliğe uygunluğunu denetlemek üzere denetçiler gönderilir. Denetçiler kongre öncesinde işlemin uygunluğunu denetler.
- h) İl ve ilçe yönetim kurullarından birinde üye olan kimse, aynı anda başka bir il veya ilçenin yönetim kurulunda üye olamaz. Bir ilin veya ilçenin başkanı, aynı anda başka bir ilin veya ilçenin başkanı olamaz.

Madde 17: Merkez Danışma Kurulları

a) Parti Danışma Meclisi:

Genel Başkan, Merkez Karar Kurulu üyeleri, Merkez Disiplin Kurulu üyeleri, partili milletvekilleri ve bakanlar, il başkanları, ilçe başkanları, partili belediye başkanları, demokratik kitle ve meslek örgütlerinde eski ve yeni yönetici, eski ve yeni temsilci olan partililerden oluşur.

Parti Danışma Meclisi, parti politikaları ile ilgili her konuda PM ve MYK'ya öneri niteliğinde kararlar alabilir.

b) MYK ile İl-İlçe Başkanları Toplantısı:

MYK'nın çağrısı ve nihai şekli toplantıda verilecek gündem çerçevesinde MYK üyeleri ve il-ilçe başkanlarının katılımı ile toplanır. Gündemindeki konuları istişari olarak görüşür ve tavsiye niteliğinde kararlar alır.

c) Danışma Kurul ve Komisyonları

Parti Meclisi ve Merkez Yürütme Kurulu; belli konuların incelenmesi, siyasal, toplumsal, ekonomik, teknik ve bilimsel çalışmalar yapılması amacıyla geçici ve sürekli bilim, araştırma, danışma, çeviri, kültür ve benzeri kurul ve komisyonları kurar; bu kurul ve komisyonlarda Parti üyelerinin yanı sıra, Partili olmayan bilim emekçilerini, öğretim üyelerini, uzmanları ve siyasetçileri görevlendirir. Parti Meclisi ve Merkez Yürütme Kurulu, bu kurul ve komisyonları, çalışmalarını, rapor ve önerilerini sunmaları için kendi organ toplantılarına çağırabilir. Parti eğitim çalışmalarında, yayınlarında katkılarını isteyebilir.

Madde 18: İl Kongresi

İl kongresi, seçilmiş ve doğal delegelerden oluşur.

a) Seçilmiş Delegeler:

İlçe kongrelerince seçilir. İlçe kongrelerince seçilen en çok 600 delegenin veya il sınırları içinde toplam parti üye sayısı 600'den çok değilse, ildeki tüm parti üyelerinin katılımı ile oluşur. Kongrenin toplam delege sayısı 600'ü aşarsa, ilçelerin toplam üye sayısının 600 sayısına bölünmesiyle çıkacak sayının ilçe sayısına bölümünden çıkacak sayı, ilçe delegeliğini oluşturur. Hesaplama tam sayıdan küçük sayılar tam sayıya tamamlanır.

b) Doğal Delegeler:

İl başkanı, il yönetim kurulu ve disiplin kurulu üyeleri ve ilin partili milletvekilleri yasa hükümleri çerçevesinde doğal delegelerdir. İl kongresi üç yılda bir yapılır.

Olağan kongreler, il yönetim kurulunca belirlenen yer, gün ve gündemle toplanır. İl yönetim kurulunun çalışma raporu, gündem ve toplantı yeri delegelere, il kongresinden bir ay önce gönderilir. Toplantı yeter sayısı delegelerin salt çoğunluğudur. İlk toplantıda çoğunluk sağlanmazsa, ikinci toplantı çoğunluksuz olarak bir gün sonra belirtilen yer ve saatte toplanır.

Olağanüstü toplantılar il yönetim kurulu kararı veya delegelerin 1/5'nin çağrısı ile toplanır.

Olağanüstü toplantı çağrıldığı gündemle sınırlıdır.

İl kongrelerinin gazetede ilanı gerekmez. Gündeme kongre delegelerinin 1/10'unun yazılı istemi ile gündem maddesi eklenebilir.

Kongre delegelerinin 1/20'si belirli bir konunun gündeme eklenmesini yazılı olarak isteyebilir.

Öneri lehte veya aleyhte yapılacak birer konuşmadan sonra oylanır. Gündeme alınması kararlaştırılan konu ilgili bölümde görüşülür.

İl Kongresi Divanı, bir başkan, iki başkan yardımcısı ve gereği kadar yazmandan oluşur. İl kongre divanı açık oy ile seçilir.

Kongre Divanı, kongre çalışmalarının genel hukuk kuralları, Siyasi Partiler Kanunu, Parti Tüzüğü ve parti içi demokrasi ilkelerine uygun yürütülmesi ile yükümlüdür.

Divan, İl Kongresi çalışmalarının yürütülmesinde yasa, tüzük ve yönetmelik hükümlerine aykırı olmamak koşuluyla takdir yetkisini kullanabilir, çalışmalarına ara verebilir, toplantı mekânının düzeni ile ilgili karar alabilir.

İl Kongresi,

- a) Yurt, dünya ve il çevresinin sorunlarını tüzük, program, Genel Kongre, PM, parti il, ilçe konferans ve il ve ilçe danışma meclisleri kararları ışığında tartışıp değerlendirerek politika oluşturur.
- b) İl çapında yerel politikaları oluşturur ve yürürlüğe koyar.
- c) Genel Kongreye katılacak delegeleri, il başkanını, il yönetim kurulu, il disiplin kurulu üyelerini ve yedeklerini seçer.
- d) İl yönetim kurulunun çalışma raporu, mali rapor ve kesin hesap konusunda karar verir ve aklar.
- e) Tahmini bütçeyi onaylar.

Madde 19: İl Başkanı ve İl Yönetim Kurulu

a) İl Başkanı:

İl kongresi tarafından gizli oyla, kongrede hazır bulunan delege tam sayısının salt çoğunluğu ile seçilir. İlk oylamada sonuç alınmazsa, ilk oylamada en çok oyu alan iki adayın katılacağı ikinci oylama sonucunda en çok oyu alan seçilir.

b) İl Yönetim Kurulu:

İl yönetim kurulu, il kongresi tarafından seçilir. İl yönetim kurulu, il başkanı dahil 7 üyeden oluşur. 2 yedek üye belirlenir. Yedek üyeler ayrıca seçilmez. Yedeklerde sıralama, seçim yönetmeliğinde belirtilen usullere göre yapılır. İl konferansı, il üyeleri arasından il yönetim kurulu çalışmalarına yardımcı olmak üzere sayıları 2'yi geçmeyecek şekilde fahrî danışmanlar tespit edebilir.

İstifa ya da bir başka neden ile boşalan yönetim kuruluna, seçim yönetmeliğine göre yedek üye çağrılır. İl başkanlığının boşalması halinde, il yönetim kurulu kendi arasından bir geçici başkan seçer ve 45 gün içinde olağanüstü kongreye gider.

İl yönetim kurulu ilk toplantısında üyeleri arasından sekreter ve sayman seçip görev bölümü yapar, olağan olarak iki haftada bir toplanır. Toplantı gündemini başkan ve sekreter hazırlar. Hazır bulunan üyelerin en az 1/4'ünün istemiyle gündeme yeni maddeler tartışmasız eklenir.

İl yönetim kurulu kararları, üye sayısının salt çoğunluğu ile alınır. Kararlar üye tam sayısının yüzde 30'unun talebi ile yeniden müzakere edilebilir. Olağanüstü toplantılar il başkanı veya 1/5 üyenin talebi ile yapılır.

İl yönetim kurulu, ildeki parti çalışmalarını kongre, PM ve üst kurulun aldığı kararlar çerçevesinde il düzeyinde uygular.

Bu çerçevede yerel politikalar oluşturup, uygulamaya koyar. Kongrenin gündemini, çalışma raporunu ve bütçesini hazırlar.

İhtiyaç hâlinde partili veya partisizlerden danışma kurulları oluşturur.

İhtiyaç hâlinde ilçe yönetim kurullarını toplar, görüş ve önerilerini alır ve ilk toplantısında bunları sonuçlandırır.

İl yönetim kurulu ilk toplantısında, kurulun kadın üyelerinden birini, il kadın meclisi çalışmalarının eşgüdümünü sağlamak üzere görevlendirir.

Özgül alanlara ilişkin, parti çalışmalarının yürütülmesi amacıyla örgütsel niteliği olmayan, destek grupları ve uzmanlık komisyonları kurar.

Madde 20: İlçe Kongresi

İlçe kongresi, o ilçeye bağlı bütün üyelerden oluşur. Eğer ilçe üyelerinin toplam sayısı 400'ü aşıyorsa, Siyasi Partiler Kanununun öngördüğü yöntemler çerçevesinde çıkarılacak yönetmelikle, delege sayısı 400'ü aşmayacak biçimde seçilen ilçe delegelerinden oluşur. İlçe başkanı ve ilçe yönetim kurulu üyeleri, ilçe kongresinin doğal delegesidir. İlçe kongresi 3 yılda bir toplanır.

İlçe yönetim kurulunun saptayacağı yer, gün ve gündemle toplanır.

İlçe kongreleri kendi sınırları içinde il kongresinin görev ve yetkilerine sahiptir. İlçe yönetim kurulunun çalışma raporu, gündem ve toplantı yeri delegelere, ilçe kongresinden 15 gün önce gönderilir.

Olağanüstü toplantılar, ilçe yönetim kurulunun kararı veya ilçe kongresi delegelerinin en az 1/5'inin yazılı istemiyle olur.

Olağanüstü kongre çağrıldığı gündemle sınırlıdır.

İlçe kongresi divanı; bir başkan, iki başkan yardımcısı ve gereği kadar yazmandan oluşur. İlçe kongre divanı açık oy ile seçilir.

Kongre divanı, kongre çalışmalarının genel hukuk kuralları, Siyasi Partiler Kanunu, Parti Tüzüğü ve parti içi demokrasi ilkelerine uygun yürütülmesi ile yükümlüdür. Divan, ilçe kongre çalışmalarının yürütülmesinde yasa, tüzük ve yönetmelik hükümlerine aykırı olmamak koşuluyla takdir yetkisini kullanabilir, çalışmalara ara verebilir, toplantı mekânının düzeni ile ilgili karar alabilir.

Kongrede ilçe başkanı, ilçe yönetim kurulu ve il kongresine gidecek delegeler seçilir. İlçe kongresi, yeter sayıyla, üyelere duyurulan ve ilçe seçim kuruluna bildirilen yer, gün ve gündem ile toplanır.

Toplantı yeter sayısı sağlanamazsa ertesi gün belirtilen yer, saat ve gündemle, yeter sayı aranmaksızın, toplanır. İlçe kongreleri için gazete ilanı gerekmez.

Madde 21: İlçe Başkanı ve İlçe Yönetim Kurulu

İlçe başkanı, ilçe kongresinde gizli oy ve kongrede hazır bulunan delege sayısının salt çoğunluğu ile seçilir. İlk oylamada sonuç alınmazsa, ilk oylamada en çok oyu alan iki adayın katılacağı ikinci oylamada en çok oyu alan seçilir.

İlçe yönetim kurulu, ilçe başkanı dahil 5 üyeden oluşur. 1 yedek üye belirlenir. Yedek üyelerin seçimi ayrıca yapılmaz. Yedeklerde sıralama seçim yönetmeliğinde belirtilen usullere göre yapılır. Sayısı 2'yi geçmemek üzere fahrî danışman ilçe konferansı tarafından tespit edilebilir.

İlçe yönetim kurulunun görev bölüşümü, toplantı gündemi ve görevleri gibi konular il yönetim kurullarıyla aynı şekilde gerçekleştirilir.

İstifa ya da bir başka neden ile boşalan yönetim kuruluna seçim yönetmeliğine göre yedek üye çağrılır.

İlçe yönetim kurulu ilçedeki parti çalışmalarını kongre, PM ve diğer üst kurulların almış olduğu kararlar çerçevesinde ilçe düzeyinde uygular. Bu çerçevede yerel politikalar oluşturup uygulamaya koyar.

Mahalle ve köy birimlerini kurar.

İlk toplantısında, kurulun kadın üyeleri arasından birini, ilçe kadın meclisinin eşgüdümünü sağlamak üzere görevlendirir.

İhtiyaç hâlinde partili veya partiszizlerden danışma kurulları oluşturur.

Örgütsel niteliği olmayan destek grupları ve uzmanlık komisyonları oluşturur.

Çalışma ve yaşama alanlarında danışma nitelikli meclisler oluşturur.

İlçe yönetim kurulları gerek gördüklerinde mahalle ve köyde temsilcilik açabilir.

Mahalle ve köy birimleri:

Aynı mahalle ve köydeki üyelerden oluşur. İlçe yönetim kurulu üyeleri bu birimlerin doğal üyeleridir.

Parti politikalarının yerelde yürütülmesi ve yerel yaşamın sorunlarının parti politikaları içinde yer almasının sağlanmasından sorumludur.

Madde 22: Belde Örgütü

İlçeye bağlı belediye örgütü kurulmuş beldelerde 3 parti üyesi tarafından oluşturulur. Belde örgütü tümüyle ilçe yönetim kurulunun sorumluluğu altında, ona bağlı olarak çalışır. Doğrudan ilçenin üyesidir. Kongre yapmaz, zorunlu defterleri tutmaz.

Madde 23: Parti Temsilciliği ve Lokalleri

a) Parti Temsilciliği

Genel Merkez ya da ilgili yönetim kurulu, henüz il veya ilçe belde örgütü kurulmamış il veya ilçe merkezlerinde ve beldelerde başvuran yurttaşlara ilk elden parti hakkında bilgi vermek, tüzük, program ve parti yayınları ile rozet, flama vb. parti sembollerini satmak, dağıtmak, üyelik için başvuran yurttaşların giriş belgelerini kabul etmek ve böylece o yerde parti örgütünün kurulmasına olanak sağlamak amacı ile bütünüyle ilgili yönetim kurulunun sorumluluğunda olmak üzere görevlendireceği bir parti üyesi eliyle "Parti Temsilciliği" açabilir. İlgili il ya da ilçede veya beldede parti örgütü kurulduğu anda temsilciliğin görevi sona erer.

b) Parti Lokali

Partinin Genel Merkez, il ve ilçe örgütleri ihtiyaç duymaları halinde, buldukları bölgelerde lokal açabilirler.

Madde 24: Meclis Grupları

a) TBMM Parti Grubu

Partili milletvekillerince oluşturulur. Genel Kongre kararları ve Parti Programı doğrultusunda yasama çalışması yapar.

Genel Başkan, Meclis üyesi ise Grup Başkanındır. Görev ve yetkileri grup iç tüzüğü ile belirlenir.

b) Belediye ve İl Genel Meclisi Grupları

Belediye meclisleri ve il genel meclislerindeki partili üyeler kendi aralarında bir grup oluştururlar. Partili belediye başkanı bu grubun başkanıdır. Belediye başkanı partili değilse il başkanı, yokluğunda ilçe başkanı grubun doğal başkanıdır. Meclis grupları kendi içlerinde başkan vekili ve sözcülerini seçer. İl ve ilçe başkanları parti gruplarını bütçe, yıllık program ve faaliyet raporları görüşmeleri öncesi olmak üzere, bir yıl içinde en az 3 kez toplantıya çağırırlar ve toplantıyı yönetirler.

Seçimlerde Adayların Belirlenmesi

Madde 25: Milletvekili Önseçimi

Milletvekili aday olacak partililer, o seçim bölgesindeki parti üyelerinin tümünün katılacağı önseçim sistemiyle belirlenir. Önseçimler SPK'ya göre yapılır. Ancak zorunlu hallerde PM, üye tam sayısının 2/3 çoğunluğu ile SPK'da gösterilen diğer aday belirleme yöntemlerine başvurma kararı alabilir.

Madde 26: Yerel Seçimlerde Parti Adaylarının Belirlenmesi

Yerel seçimlerde parti adayları SPK ve bu konuda hazırlanacak yönetmeliğe göre yapılacak seçimlerle belirlenir. O seçim bölgesindeki parti üyelerinin tümünün katılacağı önseçim yapılır. Önseçimler SPK ile PM tarafından hazırlanacak önseçim usulünü gösterir yönetmeliğe göre düzenlenir. Ancak zorunlu hallerde PM, üye tam sayısının 2/3 çoğunluğu ile SPK'da gösterilen diğer aday belirleme yöntemlerine başvurma kararı alabilir.

Madde 27: Görevden Alma

Yasa ve Tüzük gereklerini yerine getirmeyen, üst kurulların ve disiplin kurullarının süreli yazılarını zamanında yanıtlamayan veya üst organların veya disiplin kurullarının kararları doğrultusunda faaliyet yürütmekten kaçınan il ve ilçe yönetim kurulu başkanı ve üyeleri, üst yönetim kurullarınca görevden alınır ve yerlerine atama yapılır.

İlçe başkanı ve üyeleri için üst organ il yönetim kurulu; il yönetim kurulu başkanı ve üyeleri için üst organ Merkez Yürütme Kuruludur.

Atanan il başkanı ve üyeleri, en geç 45 gün içinde, ilçe başkanı ve üyeleri en geç 30 gün içerisinde kongreyi olağanüstü toplamakla yükümlüdür.

Benzeri durumlarda 1/5 oranında kongre delegesinin yazılı başvurusuyla da olağanüstü kongreye gidilebilir.

Madde 28: Yurtdışı Örgütü

Yurtdışı örgütleri, ülke ve il düzeyinde kurulur.

Madde 29: Disiplin Kurulları

- Merkez Disiplin Kurulu (MDK); Genel Kongrede gizli oyla seçilen 7 asıl 2 yedek üyeden oluşur.
- İl Disiplin Kurulu: İl kongresinde gizli oyla seçilen 3 asıl, 1 yedek üyeden oluşur.
- TBMM Grup Disiplin Kurulu: Grup Genel Kurulunca gizli oyla seçilen 3 asıl, 1 yedek üyeden oluşur.

Disiplin kurullarında görev alanlar partinin diğer organlarında görev alamazlar. Ancak partinin uzmanlık komisyonlarında veya meclislerinde parti üyesi sıfatlarıyla çalışabilirler.

Yetkileri

MDK, partinin merkez organlarında görevli olanlar, il başkanları, il yönetim kurulu üyeleri, il disiplin kurulu üyelerinin parti görevleriyle ilgili disiplin kovuşturmalarını yapar ve karara bağlar.

MDK, aynı zamanda il disiplin kurullarının üst itiraz organıdır.

İl disiplin kurulu, yukarıda sayılan parti üyeleri dışında kalan parti üyeleri ile ilgili disiplin suçlarının kovuşturmasını yapar ve karara bağlar.

TBMM Grup Disiplin Kurulu, TBMM, Grup Genel Kurulu üyeleri ile ilgili disiplin suçlarının kovuşturmasını yapar ve karara bağlar.

Disiplin kurulları SPK 55. Maddesine göre çalışır.

Disiplin Kuruluna Başvuru

Genel Başkan, PM üyeleri, MYK üyeleri, MDK üyeleri, il başkanları, il yönetim kurulu üyeleri, il disiplin kurulu üyeleri hakkında, disiplin suçları nedeniyle üyesi oldukları organ tarafından resen veya şikâyet üzerine Merkez Disiplin Kuruluna başvurulabilir. Şikâyet üzerine yapılan sevklerde oylama yapılmaz.

Organların üyeleri kendileri ile ilgili sevk oylamasında oy kullanamaz.

İl yönetim kurulları, ilçe başkanları ve ilçe yönetim kurulları hakkında; ilçe yönetim kurulları belde başkanları ve yukarıda organlarda sayılan üyeleri dışındaki tüm üyeleri hakkında resen veya şikâyet üzerine il disiplin kuruluna başvurulabilir.

İlgiliyi disiplin kuruluna sevk eden organ, sevk işlemini ilgili yasalara, Parti Tüzüğüne, disiplin yönetmeliğine uygun düzenler.

Başvuru veya sevk işleminde bulunan kişi veya organ, başvurusuna esas teşkil eden tüzük hükümlerini, ihlal edilen tüzük maddesini ve iddiasını destekleyen bilgi, belge, tanık ve her türlü kanıtı bir dilekçeyle ilgili organa iletmek durumundadır.

Çalışma Usulü

Konusu disiplin suçu oluşturan bir fiil hakkında disiplin kovuşturmasına, başvuru ya da sevk yetkisi olanlarca fiilin öğrenildiği andan itibaren en geç 3 ay içerisinde başlanır.

Disiplin kurulu kendisine yapılan başvuru veya sevki kovuşturmayı başlattığı tarihten itibaren en geç iki ay içinde sonuçlandırır. Kovuşturmanın uzaması durumunda bu süre aşılabılır. Ancak her durumda bu süre 6 ayı aşamaz.

Disiplin kurulu, ilgiliyi görevden alırsa, bir ay içerisinde karar verir. Bu süre içerisinde karar veremediği durumlarda görevden alma kararını yeniden gözden geçirir. Disiplin kurulu, karar verinceye kadar toplantılarını kapalı yürütür.

Disiplin kurulunun görüştüğü bir olayla ilgili olarak parti organ ve toplantılarında görüşme açılmaz, söz alınmaz, yayın yapılamaz.

Disiplin kurulunca verilen kararlar ile disiplin cezaları hakkında her kademedeki parti kongre ve toplantısında görüşme yapılamaz. Merkez Disiplin Kurulunun vermiş olduğu kararlar Genel Kongre veya PM tarafından kaldırılabilir. Bunun için, ceza alan üyenin kayıtlı olduğu ilçe yönetim kurulunun veya ilgilinin şahsen PM'ye başvurusu veya PM veya Genel Kongre delegelerinin 1/20'sinin Genel Kongreye başvurusu gereklidir.

Parti disiplin kuruluna sevk edilen üye, disiplin kurulunun kesin kararı olmadığı sürece masumdur. Disiplin kurulu gerekli görürse tedbir niteliğinde olmak üzere disiplin kuruluna sevk edilen üyeyi parti içindeki görevinden alabilir.

Disiplin kurulunca hakkında geçici çıkarma cezası verilen üye, parti faaliyetine katılamaz ve parti organlarına teklifte bulunamaz, üyelik haklarını kullanamaz, ancak üyelikten doğan yükümlülüklerini yerine getirir. Geçici çıkarma süresinde partinin program, tüzük ve yetkili kurullarının belirlediği parti politikalarına ve parti organlarının bağlayıcı kararlarına uymakla yükümlüdür.

Geçici çıkarma cezası alan üyelerin organlardaki üyelikleri düşer; yerlerine yedek üye çağırılır.

Partiden kesin çıkarma için disiplin kurulu üye tam sayısının yarısından bir fazlasının kararı gereklidir.

Disiplin kuruluna sevk edilen üye sözlü ve yazılı savunma hakkına sahiptir. Toplanmasını istediği belge ve kanıtların parti organlarından istenmesini kuruldaki isteyebilir.

Disiplin kuruluna sevk edilen üyeye savunması için yazılı çağrı yapılır. Bu çağrıya bildirimden itibaren 15 gün içerisinde yanıt vermeyen üye savunma hakkından vazgeçmiş sayılır. Bu süre SPK 55. Maddesi çerçevesinde 7 güne indirilebilir.

Kasıtlı suç isnadı ve asılsız tanıklık disiplin suçu olarak değerlendirilir, bu konuda disiplin kurulu resen işlem yapar.

Disiplin kurulu kararı alınmadan, bu konuda parti içinde ve dışında yazılı veya sözlü görüş açıklayanlar hakkında disiplin kurulunca resen işlem yapılır.

Karar Düzeltme ve Yeniden Yargılama İstemi

MYK, MDK kararlarına karşı düzeltme ve yargılamanın yenilenmesi istemiyle MDK'ya başvurabilir.

Karar düzeltme istemi, MDK kararının ilgili organa bildirilmesinden itibaren 15 gündür.

Başvurularda gerekçeler gösterilir. Bu başvurular tüzük ve SPK'da belirtilen itiraz yolları arasında değerlendirilmez.

Merkez Disiplin Kurulu, bu başvuruları en geç 30 gün içinde karara bağlar. Karar düzeltme ve yeniden yargılama istemleri kararın uygulanmasına engel değildir. Yeniden yargılama isteminin kabul edilmesi halinde, karar verilene kadar önceki kararın yürütmesinin durdurulmasına karar verilebilir.

Madde 30: Disiplin Suç ve Yaptırımları

Disiplin yaptırımları uyarı, kınama, üyelikten geçici çıkarma ve üyelikten kesin çıkarmadır. Dört aydan az geçici çıkarma cezası verilemez.

Aşağıdaki disiplin suçlarına, karşılığında yazılan yaptırımlar uygulanabilir. Tekrarı halinde, bir üst ceza verilir. SPK 62. Maddesi hükmü gereğince, aidatını ödemeyen üyeye geçici çıkarma ve kesin çıkarma cezası uygulanmaz.

- a) Geçerli bir nedeni olmaksızın aidatını yazılı bildirimine rağmen 4 ay üst üste ödemeyen üyeye uyarı cezası verilir.
- b) Önceden bildirilen geçerli bir neden olmaksızın, PM hariç kurul ve organ toplantılarına arka arkaya üç kere ya da yılda altı kere katılmayan yöneticiye kınama cezası verilir.
- c) Disiplin kuruluna kasıtlı başvuruda bulunan, disiplin kurulu çalışmalarını hakkında beyanda bulunan, kasıtlı suç isnadında bulunan, yalan tanıklık yapan, çağrıldığı hâlde disiplin kuruluna tanıklığa gelmeyenler, kasıtlı olarak disiplin soruşturmasının uzamasına yol açanlar, disiplin kurulu kararı alınmadan bu konuda parti içinde veya dışında yazılı veya sözlü görüş açıklayanlar hakkında kınama veya üyelikten geçici çıkarma cezası verilir.
- d) Parti eylemine karşı eylem yapan üyeye üyelikten geçici çıkarma veya üyelikten kesin çıkarma cezası verilir.
- e) Parti işlerinde özel çıkar sağlayan üyeye üyelikten geçici çıkarma veya üyelikten kesin çıkarma cezası verilir.
- f) Parti parasına veya malına zarar veren, parti defter veya evraklarında tahrifat yapan üye veya yöneticiye kınama, üyelikten geçici çıkarma veya üyelikten kesin çıkarma cezası verilir.
- g) Parti üyelerinin kişilik haklarını zedeleyici beyan veya davranışlarda bulunan üyeye uyarı veya kınama cezası verilir.
- h) Temel insan haklarına yönelik ihlallerde bulunan üyeye üyelikten kesin çıkarma cezası verilir.
- i) Özel alan dahil, kadınları tehdit eden veya onlara şiddet uygulayan veya tacizde bulunan üyeye, üyelikten kesin çıkarma cezası verilir. Kadının beyanı esas alınır.
- j) Özel alan dahil, çocukları tehdit eden veya onlara şiddet uygulayan veya tacizde bulunan üyeye, üyelikten kesin çıkarma cezası uygulanır. Çocuğun beyanı esas alınır.
- k) Özel alan dahil, engellileri tehdit eden, onlara şiddet uygulayan veya tacizde bulunan üyeye, üyelikten kesin çıkarma cezası uygulanır. Engellinin beyanı esas alınır.
- l) Özel alan dahil, cinsel yönelimi farklı bireyleri tehdit eden, onlara şiddet uygulayan veya onları taciz eden üyeye, üyelikten kesin çıkarma cezası uygulanır. Cinsel yönelimi farklı bireyin beyanı esas alınır.
- m) SPK gereğince üyeliğe kabul şartlarını sonradan kaybeden üyeye, üyelikten kesin çıkarma cezası verilir.

İtiraz

İl disiplin kurulu kararlarına karşı MDK'ya başvurulabilir. Hakkında partiden ya da gruptan geçici ve kesin çıkarma cezası verilen parti üyesi parti içi itiraz yollarını tükettikten sonra SPK'nın 57. Maddesi çerçevesinde yargı yoluna başvurulabilir.

Yargı kararı kesindir.

Merkez Disiplin Kuruluna itiraz süresi ilgiliye verilen savunma süresi kadardır.

İl disiplin kurulunun vermiş olduğu üyelikten geçici çıkarma ve üyelikten kesin çıkarma kararları herhangi bir itiraz olmaksızın Merkez Disiplin Kurulu incelemesine tabidir.

Merkez Disiplin Kurulu karar vermeden, il disiplin kurulunun üyelikten geçici veya üyelikten kesin çıkarma kararı kesinleşmez.

Madde 31: Mali Hükümler

Partinin gelirleri, parti bayrağı, flaması, rozeti, yayınları ve rumuzlarının satışından sağlanacak gelirleri, partice tertip edilen eğlence, tiyatro, film gösterisi, konser ve yemeklerden sağlanacak gelirler ve SPK'da belirtilen diğer kaynaklardır.

Partiye üye olan her kişiden en az 500 TL (Beşyüz Türk Lirası), en çok 25000 TL (Yirmibeşbin Türk Lirası) giriş aidatı alınır. Giriş aidatı Genel Merkeze aktarılır.

Parti üye aidatlarının aylık tutarı en az 250 TL (İkiyüzelli Türk Lirası) ya da üyenin beyan ettiği aylık gelirin yüzde 10'udur. Bu miktar üye tarafından belirlenir ya da değiştirilir.

Genel ve yerel seçimlerde adaylık için başvuru ödentisi MKK tarafından belirlenir.

Partinin her türlü gelir ve gideri SPK hükümleri çerçevesinde belgelendirilir ve muhasebeleştirilir.

Partinin bütün organları görev alanlarındaki mali işlemlerin belgelendirilmesi ve muhasebeleştirilmesinden birinci derecede sorumludur.

Madde 32: Giderlerde Sorumluluk ve Yetki

Partinin giderleri ve girişeceği yükümlülükler, Genel Merkezde parti tüzel kişiliği, illerde il, ilçelerde ilçe örgütü adına yapılır.

Yükümlülüklere girişmek, bankalardan para çekmek, bir mal veya hak üzerinde tasarrufta bulunmak ya da bu konuda temsil yetkisi vermek için merkezde Genel Başkan veya Genel Başkan

Yardımcılarından biri ile Genel

Saymanın, il ve ilçelerde başkan ve sayman üyenin, başkan bulunmadığında sekreter ile sayman üyenin imzalarının bulunması zorunludur.

Madde 33: Tutulacak Defterler

Her kademedeki parti organları, SPK'da gösterilen defter ve kayıtları tutmak zorundadır.

Madde 34: SPK ve Diğer Yasalar

Parti Tüzüğünde hüküm bulunmayan hallerde SPK ve siyasi partilerle ilgili diğer yasal düzenlemeler dikkate alınır.

SPK ve diğer yasalar tarafından tanınan hak ve yetkiler ilgili kurullarca kullanılır.

Madde 35: Çeşitli Hükümler

a) SPK, tüzük ve yönetmeliklerde aksine hüküm bulunmadığı hallerde 0.5 ve daha büyük küsuratlar bir üst sayıya tamamlanır.

b) Bu tüzükte üst organlar ve kurullar için öngörülen esaslar, aksine hüküm olmadığı takdirde alt organ ve kurullar için de geçerlidir. Bu tüzükte hüküm bulunmayan hallerde genel hükümler uygulanır.